

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

MOTIV FRÅN RÖNNE-ÅN. — FOTO. J. RAHNG, KLIPPAN.

22: DRA ÅRG

DEN 7 NOVEMBER 1920

N:o 6

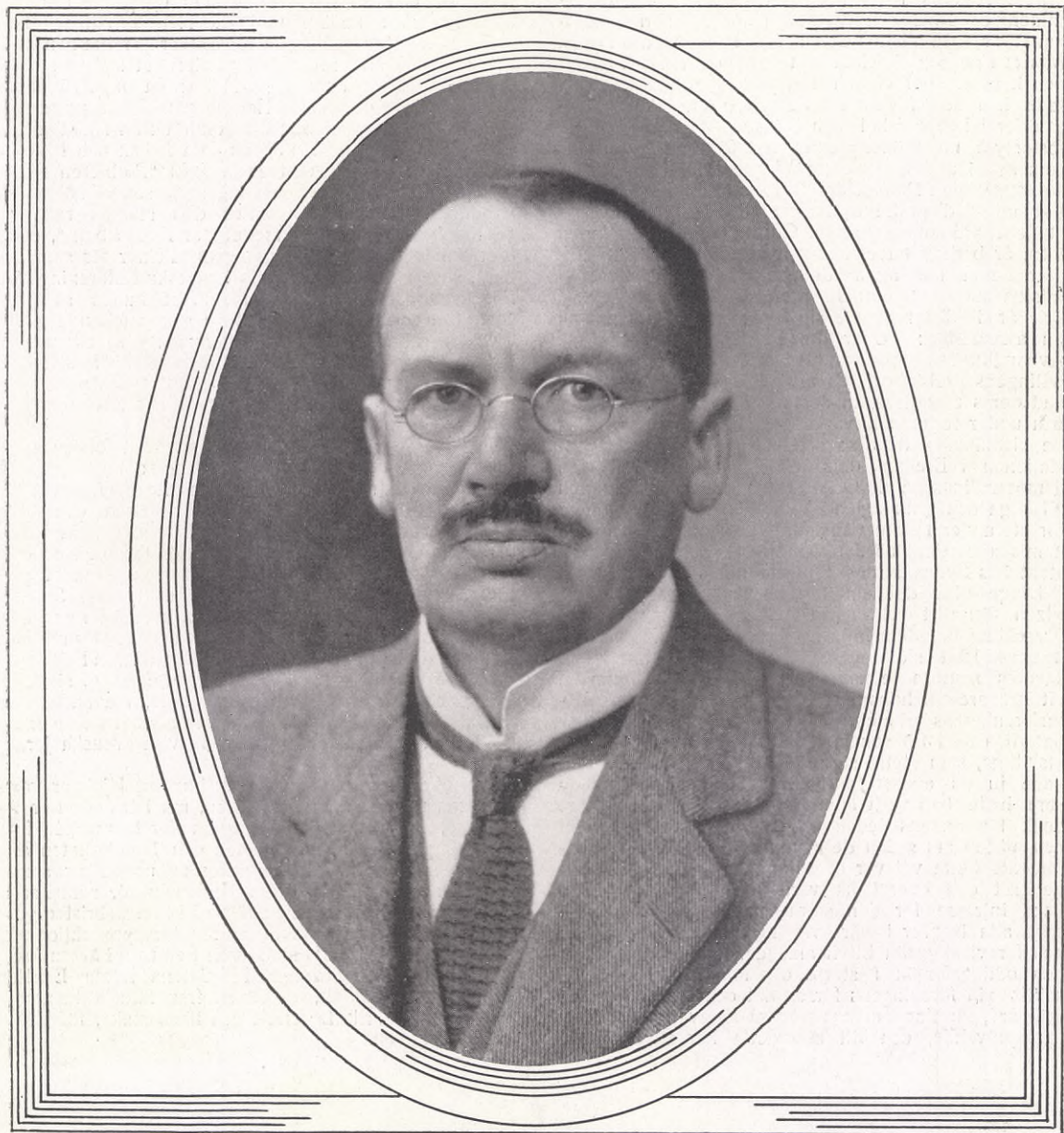

Foto. Rylander, Jönköping.

H. Feilitz
SS

HJALMAR VON FEILITZEN.

TILL PORTFÄTTET Å FÖREGÅENDE SIDA.

Den 10 oktober fyllde ledaren av Svenska Mosskulturföreningens arbeten sedan två årtionden tillbaka, utnämnde professorn vid Centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet, d:r Hjalmar von Feilitzen, femtio år. I raden av vårt svenska jordbruks främjare på den vetenskapliga forskningens väg intager d:r von Feilitzen ett av de mest framstående rummen.

Carl Axel Hjalmar von Feilitzen är född i Horns församling av Östergötlands län den 10 oktober 1870 samt son till den svenska mosskulturforskningens fader, Svenska mosskulturföreningens upphovsman, bergsnotarien Carl Henrik Jobst von Feilitzen och hans maka Rosa Eugenie Clementine Stålhammar. Fädernesläkten anses härstamma från en tysk adlig ätt von Feilitzsch, vilken år 1620 inkom till Sverige med Adam von Feilitzsch, 1628 förlänades med ett gods i Livland, men år 1731 överflyttade till Östergötland och då ändrade namnet till von Feilitzen. Efter att år 1889 ha avlagt mogenhetsexamen vid Jönköpings högre allmänna läroverk genomgick Hjalmar von Feilitzen efter föregående praktiskt jordbruksarbete Alnarps lantbruksinstitut, varifrån han utexaminerades 1892 och var sedan under omkring halftannat år anställd hos den bekanta konstgödselafirman Moritz Frænckel & Co. i Göteborg som teknisk expert och kemist. För vinnande av ytterligare praktik arbetade han sedan dels vid de tyska kaliverkens laboratorier i Leopoldshall och Staffurt — kali är jämte fosforsyra mossgödselmedlet framför andra — dels som assistent hos professor Wagner vid jordbruksförsöksstationen i Darmstadt. Det var sålunda som grundligt utbildad praktiker han år 1894 inskrev sig som student vid universitetet i Göttingen, där han sedan i tre år bedrev huvudsakligen agrikulturkemiska studier under ledning av den bekante framstående kemisten på detta område, professor Bernhard Tollens och år 1897 förvärdade sig filosofisk doktorsgrad på en avhandling: "Über die Pentosane des Torfes". Avhandlingens titel visar, att faderns intresse för mossodlingens problem gått i arv till honom icke mindre vad deras teoretiska än deras praktiska sida beträffar och under ferierna förvärdade han ytterligare insikt i de sistnämnda dels som assistent vid mössförsöksstationen i Bremen, dels genom egna försöksarbeten å mossodlingarne vid Ochalt i Oldenburg. Med denna allsidiga och grundliga förbildung återvände han hem för att under fadern tjänstgöra dels som assistent vid kemiska stationen i Jönköping, dels som förste assistent hos Svenska mosskulturföreningen.

Länge blev det emellertid icke Hjalmar von Feilitzen förunnat att få fortsätta detta för hans vidare utveckling betydelsefulla samarbete med fadern. Den 4 april 1901 slöts mänskligt att döma i förtid den senares rastlösa levnad. Då det gällde att finna en efterträdare till honom som föreståndare för mosskulturföreningens arbeten, gingo visserligen blickarne av naturliga skäl till sonen, men å andra sidan fanns det åtskilliga, som stötte sig på dennes ungdom: han räknade ju då endast trettio år och hade ett utseende som hade han varit ännu yngre. Till slut stannade dock föreningens ledande män vid valet av honom och nitton års sedan dess vunnna erfarenhet har visat, att detta val var ovanligt gott. Hans verksamhetslust och energi ha varit lika obegränsade som hans intresse för den stora sak det gäller. I snart sagt alla bygder i vårt vidsträckt land ha försöks- och föreläsningsfält blivit anlagda, otaliga vegetations- och odlingsförsök i större och mindre skala ha anställts vid föreningens försöksfält och i dess försöks-trädgård, däribland många nog så långvariga och tålmodsprövande, och till allt detta har slutit sig ett

författarskap och en föreläsningsverksamhet av hart när otrolig omfattning och av enastående kvalitet. Om Hjalmar von Feilitzen har det med rätta blivit sagt, att han som Fridolin förstått att: "tala till bönder på böndernas vis samt med lärda män på latin". I förstnämnda hänseendet har han haft god hjälp av den lyckliga humor, varmed han förstått krydda sin framställningskonst, i det senare har det framför allt varit de gjorda rönens mångfald och sorgfälliga utarbetande, som tillvunnit honom aktning och erkännande som en av de främsta på den nordiska jordbruksforskningens område. Särskilt förtjänar nämnas, att lantbruksakademien redan år 1905 kallade honom till ledamot och 1913 tilldelade honom sin stora guldmedalj. Ett stort antal av hans skrifter ha även översatts till främmande språk och hans insatser till torvsakens främjande ha även från utlandet sida inbragt honom en mångfald utmärkelser och erkännanden.

Ehuru Hjalmar von Feilitzens gärning av naturliga skäl förnämligast inriktats på mossodlingen och vad därmed sammanhänger, har han med vaken blick och levande intresse följt även övriga områden av vårt jordbruk och sökt väckande eller hjälpsamt biträda där det varit honom möjligt. Härom vittnar icke minst den propaganda och försöksverksamhet han bedrivit i syfte att bringa den på flertalet ställen i vårt land sorgligt försummade gödselvärderna in på sundare och rationellare banor. Honom närstående personer vittna ock, huru han ofta återkommit från sina talrika utländska resor med något nytt i fickan och härvid följande den praktiska tyska regeln "Probieren geht über Studieren" genast satt i gång försök och demonstrationer. Särskilt framhålls den ståtliga rad av "närings- och njutningsmedel för Floras barn", och (det kunde tilläggas) av humbugmediciner för samma barn, som av honom prövats i mosskulturföreningens försöks-trädgård. Även då resultatet kunde så gott som förutses bli ungefär samma som allehanda med mycken reklam utbasunade härmedels inverkan på kala hjässor, underlät han ej att anställa försök för att dymedelst kunna giva ett definitivt och obestridbart besked åt den, som önskade råd eller upplysningar därom.

Det är sålunda visst icke som oprövad forskare på områden utanför den egentliga mossodlingen, som Hjalmar von Feilitzen med detta års utgång lämnar sitt nuvarande verksamhetsfält och går att övertaga det vidsträcktare, som erbjudits honom genom hans utnämning till professor och chef för jordbruksavdelningen vid Centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet å Experimentalfältet utanför Stockholm. Det är förklarligt, om den svenska mosskulturers vänner här se en hart när oersättlig förlust för sig, men de kunna trösta sig med, att prof. von Feilitzen nog icke kommer att släppa mosskultursaken, sin första kärlek, ur sikte i sitt nya ämbete, medan han å andra sidan erhåller friare händer att ägna sina rika krafter även åt andra grenar av vårt svenska jordbruk.

Av offentliga uppdrag, som kommit Hjalmar von Feilitzen till del utanför tjänsten, må här endast erinras om, att han tagits i anspråk för kommittén för utredning angående möjligheten och lämpligheten av fångars användning vid torvmossars uppodling samt under kristiden för 1916 års torvkommitté, som hade till uppgift att söka bringa lättnad i bränslebristen genom att stimulera och utvidga brännrotvagnproduktionen.

Sedan år 1916 är Hjalmar von Feilitzen i äktenskap förenad med friherrinnan Magdalena Beata Emilie Vilhelmina Lagerfelt, dotter av framlidne löjtnanten, frih. Carl Henrik Lagerfelt och hans maka, född friherrinna Funck.

I två år stod Lars ut, men då var också hans nervsystem uttömt på all krafft. "Jag har förlöft mig på den här saken", förklarade han bistert, "jag måtte vara för vek".

Så fort han om morgonen vaknade ur sin ångestsömn, skyndande han som en rymmare att klä sig för att komma ut ur ett hus, där han kände sig överflödigt, ja hatad, eller det blev kväll igen och han måste till slut hem som vanligt, ibland ganska berusad, så litet som han med sitt utbrunna nervsystem tålde vid. En och annan gång berättade han med störrande ögon och skälvande händer på sitt fruktansvärta målande sätt om uppträden hemma nattetid.

— Hon är rädd och ändå utmanar hon mig, som snart blir galen av detta! sade han sedan. Här sker en olycka, om jag inte tar livet av mig! tillade han med en brist på logik, som under andra omständigheter skulle kommit mig att le. — Man vill driva mig ur mitt eget hem! fortsatte han rastlöst, med tankarne oavbrutet kretsande kring det enda ämnet. Det går en gammal bondsågen att göken förvandlar sig till spårhök om hösten, men vad är det mot en hustru, som förvandlar sig till gökungen för att vråka sin egen man ur boet! Hon vill skiljas, men jag ser ingen anledning, jag älskar ingen annan kvinna!

Här häjdade han sig ett ögonblick och återtog lugnare:

— Kanske hon älskar någon annan man, det vore ju en mening i, men därom vet jag ingenting. Den här gången har min trådlösa inte varnat från den kanten. Fast det kan ju bero på att den är i olag?

Han stirrade tyst en stund, så tog han upp igen:

— Nej, det är nog bara pänningfrågan! Men rör jag för världskriget, som fullbordad, vad hon påbörjat — min ruin och vanmakt! Ja påbörjat, ty dessa sista års slöseri med alla ett äktenskaps reservfonder av förtröstan och tålmod har hon på sitt debetkonto,

Hans parentes om den trådlösa frapperade mig på något sätt, och jag gjorde ofrivilligt den tysta anmärkningen, att den som i ett så pass upprört sammanhang kan resonera så nästan galghumoristiskt, måtte ha bittrare erfarenheter bakom sig än man anar. Och jag erinrade mig, hur Lars en gång i ett av sina lysande ögonblick råkade få dessa ord i munnen!

— Ja, på äktenskapets arena är jag en allroundman!

Och han skrattade inte elakt, utan helt hjärtligt och självironiskt. Där finns dock en fond av humor hos den mannen. Som hans hustru efter allt att döma totalt saknar.

Nå, det skulle ta volymer i anspråk att utforma allt vad jag där under granens väldiga grenfång satt och repeterade ur minnet om Lars och hans hustrus krig på liv och död, och jag är ingen romancier, utan måste dra ihop bokslutet så summariskt som möjligt. Ja, dessa anteckningar få endast röra vad som har tilldragit sig här på pensionat, det ger mig sannerligen huvudbry nog att hinna med den uppgiften innan jag också reser härifrån.

Blir det sånt här tövåder i morgon med, så kan jag gärna sitta inne och skriva hela dagen.

*

Det är ännu ruskigare i dag, och här sitter jag nu och stirrar med pannan i handen ut i det gråa mellan talltopparna. Hur svårt är det ändå inte att skildra något, man må nu ha upplevat det aldrig så intensivt och minnas det aldrig så tydligt. Jag undrar i stillhet, om det inte är bra mycket lättare att dikta ihop något överkligt, något som aldrig skett? Det som varit är ju icke mer, och att uppväcka döda lär ju höra till de svåraste konsterna, lättare då att väcka

nytt liv! Men jag må icke trassla in mig i vanskligheter ännu svårare än dem, som redan föreligga. Något säger mig att jag måste skynda på med mitt förehavande, en dag kan det inträffa händelser, som för lång tid slå pannan ur min hand.

Hit kommo vi alltså i medio av oktober, Lars och jag. För honom var det endast en pänningfråga, men den ordnade jag, värre stod det åt för mig, som måste ha läkarbetyg för att slippa från tjänsten. Nå, min gamla envisa luftrörskatarr kom ju bra till pass, så den frågan klarades också.

Här på pensionatet, som jag från föregående semesterjourer kände bra till, fingo vi genast ett trevligt sällskap i ett medelålders original till kassör och en älskvärd kapten i reserven. Det var just vad Lars behövde, omväxling i umgänge och miljö. Han, som inte på länge fått leva i ordnade förhållanden, utan tillbragt sina dagar inkrupen i små kroghålor som ett sårat djur i sin lya, andades här ut i en storslagen natur och kunde sätta sig ovantrött och hungrig som vid familjens bord, på vilket även en något solkig duk lyser vitare än restaurangens nya för dagen.

Vi fyra sträckte ut mitalt i det vackra brittsommarvädret. Utmed åkerlappar, på vilka senapen ännu blommade talrik, över små broar med blanksvarta strömdrag under, uppför långsamt stigande vägar genom storskog, där endast nötskrikan hördes eller tjädern brakade upp. Den folkskygge Lars började återfå den pigga ljusblå glimten i sina små trötta ögon, som så länge stirrat sig gråa i krogrök och vaknattsmörker. Han syntes sorgfri och bidrog med originella irfall och utmärkt berättade historier till den allmänna underhållningen oss herrar emellan.

Damerna på pensionatet drog han sig helt instinkt-mässigt för, anande i dem hemliga fiender. Och endast i oundvikliga sammanhang hade han låtit föreställa sig för en och annan i sänder av kolkotteriet, som totalt behärskade det enda sällskapsrummet.

Men så en solig dag med den första barvinterns frost över markerna kom hon gående, litet obetydlig och rultig i sin enkla vindtygsdräkt bland alla dessa högväxta och högljudda herrar, som spärrade vägen. Hon såg verkligen inte vidare frappant ut med sin enkla oprydd hatt som en tegelbärares och händerna litet blårusna. Men Lars ögon blänkte till, och med en påtaglig iver sade han lågt till mig?

— Presentera mig!

Nuvara vet jag ju sedan länge att hon bär det vackra namnet Ingrid, men då kände jag henne bara som fröken Birkenberg.

Efter några likgiltiga ord om det första vintervädret skiljdes vi åt, hon skulle åt motsatt håll, hade kanske varit på posten med hrev till fästmannen. Lars gick en stund furdersam, så började han prata med en till och med för honom onaturlig livlighet.

— Vi drar oss alldeles för mycket undan från damerna! utbrast han en gång. — Vi måste någon kväll vara med och hålla salong och inte sitta som andra bönder i kyrkan på vår sida!

Och om en stund lågt till mig:

— Vem är hon egentligen den där fröken Birkenberg?

— Vet bara att hon är förlovad med en ung godsägare här från trakten, svarade jag som sanningen var.

— Hon ser enkel och okonstlad ut, mumlade han.

— Ja, men hon lär vara förmögen.

— Jaså, det var synd! Jag kan inte med rikt folk, de vet inte vad livet vill säga!

Sen blev han tyst igen, och snart voro vi hemma på pensionatet för att passa lunchen...

⋆

Fort. å sid. 87.

1. WÜRTEMBERGISCHE STAATS-GEMÄLDE-GALERIE, STUTTART.

I Tyskland ha icke de förnämsta konstverken centraliserats i Berlin utan äro också att söka i provinstäderna, där de många furstehusen i sina residensstäder tagit initiativet till uppförandet av museer, var est sedan under årens lopp sammanförts både ny och gammal konst.

Statsgalleriet, som förvaras i *Museum der bildende Künste* i Stuttgart, innehåller över 1100 tavlor av såväl äldre mästare såsom Rembrandt, Memling, Tiepolo som de modärnare Adolph von Menzel, Arnold Boecklin, Wilhelm Leibel, Max Liebermann m. fl.

Två målningar i detta museum beröra oss särskilt, ehuru strängt taget tillhörande historiemåleriet och den kyrkliga konsten.

Finnandet av Gustav II Adolfs lik efter

slaget vid Lützen, målning i olja av *Alfred Rethel*; signerad "A. R." och förvärfvad 1857 till muséet. Tavlan är utförd under tiden 1836-1838 och konstnären har mästertligt återgivit det ögonblick i den mörka novemberkvällen, då svenskarne efter att länge hava sökt konungens lik vid fackelskenet igenkänner detsamma plundrat och iklätt blotta linnet. Till vänster avtecknar sig de svaga konturerna av en ryttare, vars häst stegrar sig, och en trumpetare, som undanlyfter en död. Till höger de fem svenska krigarne, som med sorgsna anleten betrakta sin älskade konungs döda kropp. Målad med dunkel bakgrund. Rethel har även gjort två handteckningar; den ena framställer konung Gustaf II Adolf knäböjande och den andra när hans häst kommer springande. På Nationalmuseum i Stockholm finnes en tavla av Wahlbom, som behandlar samma motiv "Gustav II Adolf återfinnes död".

Alfred Rethel (* 1816 † 1859), en av Tysklands främste historiemålare under nyare tiden, föddes i

FREDSKONGRESSEN I MÜNSTER 1647. MÅLNING AV GERARD TERBORCH. TILLHÖRIG STADEN MÜNSTER. — Efter fotograf.

Aachen, studerade 1829 vid akademien i Düsseldorf och utmärkte sig för en kraftig teckning, originalitet och gav en storartad prägel åt sina historiska kompositioner: Kristendomens första utbredning i Tyskland genom Bonifacius; Nemesis förföljande en mördare; Daniel i lejonkulan och *Finnandet av Gustaf II Adolfs lik*. Rethels förnämsta arbeten äro de fyra freskomålningarne i Aachens rådhus, dit målare bruka valfärda för att taga i betraktande: Käjsar Otto öppnar år 1000 Karl den stores grav; Förstörandet av Irmsäule vid Pederborn 772; Karls seger över sarasenerna vid Cordova 778 och Erövringen av Pavia 774. Han har även i akvarell framställt Hannibal stående i spetsen för sina krigare på alpernas topp seende ned på Lombardiska slätten samt slutligen teckningarne till *Dödsdansen* — Döden som gör alla lika — utgivna i sammanhang med revolutionen 1848. Rethel, över vilken flere större monografier äro utgivna, dog i en själssjukdom i Düsseldorf.

Den heliga Katarinas trolövnin och Maria krö-

ner den heliga Birgitta, målning på duk omkring år 1500 av *Bartolommeo Montagna*. Från samling Bar-bini—Breganze. Tavlan framställer tre sjungande änglar, vilka hålla en krona över jungfru Maria, vilken kröner den heliga Birgitta med en eternellkrans, under det Jesus sätter trolovningsringen på den heliga Katarinas finger. Den heliga Birgitta har i höger hand en lilja samt i den vänstra ett äpple. I bakgrunden syns ett landskap.

Bartolommeo Montagna verksam omkring 1470—1522 tillhörde den norditalienska sko'an och arbetade

huvudsakligen i Vicenza och är denna stads store målare. Han besökte även Bassano, Verona och Padua år 1491; tog intryck av Mantegna i Padua, Giovanni Bellini och Carpaccio i Venedig. Bartolommeo Montagna ägnade sig uteslutande åt kyrklig konst och framställde altartavlor med madonnan på en tron mellan ett par helgon, t. ex. 2 dylika tavlor i Berlins museum, 1 i Brerasamlingen i Milano, "Ecce homo" i Louvern i Paris samt dessutom fresker i S. Nazaro e Celso i Verona. — Målningen har intresse såsom upptagande en avbildning av vår heliga Bir-

FINNANDET AV GUSTAF II ADOLFS LIK EFTER SLAGET VID LÜTZEN. MÅLNING I OLJA AV ALFRED RETHEL.
I Württembergische Staats-Gemälde-Galerie i Stuttgart. — *Reper. fotograf.*

gitta. Hennes samtida den heliga Katarina från Siena föddes 1347 och fattade redan såsom barn beslut att förbli ogift. Vid 20 års ålder inträdde hon i dominikanerorden och hängav sig åt de strängaste försakelser och gisslingar. "Med Frälsaren hade hon förmligen trolovat sig och Herren hade själv uttagit hennes hjärta och behållit det. Katarina hade ofta syner och under en sådan hade hon fått märken efter Jesu fem sår, s. k. "stigmata", intryckta i sin kropp, vilket förut endast omtalats om hel. Franciscus." Hon vann ett oerhört anseende och jämte heliga Birgitta inverkade hon på påven Gregorius XI, så att han 1376 avflyttade från Avignon till Rom. Katarina avled i Rom 1380. Slutligen kan omnämnas, att skulptursamlingen i detta konstmuseum innehåller en nästan fullständig samling avgjutningar av dansken Thorwaldsens arbeten och Kopparsticks- och Handteckningssamlingarne öfver 300,000 blad. I Stuttgart finnes även ett Landesgewerbemuseum, som omfattar 300,000 olika mönster och 7,000 gipsavgjutningar. Dessa samlingar äro de äldsta och största i sitt slag i Tyskland.

DEN HELIGA KATARINAS TROLOVNING OCH MARIA KRÖNER DEN HELIGA BIRGITTA. MÅLNING PÅ DUK AV BARTOLOMEO MONTAGNA.
I Württembergische Staats-Gemälde Galerie i Stuttgart.

2. STADEN MÜNSTER.

På utställningen 1904 i Düsseldorf tilldrog sig en stad Münster tillhörig porträttgrupp uppmärksamheten. *Fredskongressen i Münster 1647* målning av Gerard Terborch.

Å tavlan finnes ett 50-tal personer, representanter för europeiska stater samlade omkring en sarkofag, som framställer en "allegori öfver Gustaf II Adolf", diskutera freden. I bakgrunden ett altare och från taket nedhänger en ljuskrona. I förgrunden en dalmatinerhund. (Man vet ej vem sarkofagen föreställer, men då den har Gustaf II Adolfs drag och ej återfinnes på en målning från samma rum med motiv "Freden i Münster" av samme konstnär, måste det vara en allegori). Å sarkofagen finnes dessutom signaturen G. Terburg.

Westfaliska freden skulle hava avslutats mycket tidigare, ty kongressen var samlad i Osnabrück och Münster redan 15/3 1642, men först 27/3 1644 höll svenske ambassadören friherre Johan Oxenstierna sitt intåg i Osnabrück. Sverige representerades i öfrigt av Johan Adler Salvius, residenten i Münster Schering Rosenhane och legationssekreteraren Mathias Mylonius (Björnkou). Salen, där sammanträdena och freden under tecknades "Friedenssaal", finnes ännu i samma skick i Münsters rådhus.

Den holländske målaren *Gerhard Terborch eller Terburg* (* 1617 † 1681) är 1600-talets förnämste kabinettmålare. Född i Zwolle, elev av Franz Hals utbildade han sig sedan i Italien. År 1646 rest Terborch till Münster, där han kom på den idén att avmåla fredskongressen. Verksam sedan i Madrid, London, Paris och slutligen i Holland, där han blev borgmästare i Deventer. Han hade ett träffande och storartat karaktäristiskt målningsätt och kunde inom en liten ram få plats för mycket. Hans tavlor äro mycket små till formatet och betinga de oerhördaste pris, då de någon gång förekomma i konsthandeln.

Tjeckoslovakiska republiken, sedan för ungefär ett år sedan erkänd av Sverige, har hitsänt sin förste minister, *d:r Vladimír Radinsky*. Han kommer att inom de närmaste dagarna mottagas i audiens av konungen för överlämnande av sina kreditivbrev.

Minister Radinsky har efter hitkomsten uttalat sig om de förhållanden, som nu äro rådande i Tjeckoslovakien, och därvid framhållit att landet nu är på god väg att återvinna sitt ekonomiska oberoende. Det senaste årets skörd har varit god både i Böhmen och Slovakien och särskilt sockersköörden har varit ovanligt givande. Även industrien och samfärdseln ha nu åter kommit i gång.

TJECKOSLOVAKISKA REPUBLIKENS FÖRSTE MINISTER I SVERIGE D:r VLADIMÍR RADINSKY med maka.

Forts. fr. sid. 83.

Jag har alltid varit svag för den ryska litteraturen, fast jag ju visst icke koncentrerat mig ensidigt på den. De ryska författarna före den röda syndafloren synas mig i allmänhet så uppriktiga, så mänskliga, så på en gång enkla och raffinerade, deras berättelser så vemodigt bittra och dock så bräddfulla av osläcklig kärlek till livet, att jag inte vet något därmed jämförligt inom litteraturen. Hos dem finnes realism, humor, mystik, allt. Och bland dessa sällsamma skriftställare älskar jag mest av alla Ivan Turgenjev, som med bössan över axeln jagade romantik och vars hjältar så ofta slitas mellan den blonda förälskelsens gudinna och de mörka passionernas häxa.

För att riktigt och sammanhangets personer värdigt kunna skildra hur Lars Nilsson, en i livets strider så pass åldrad och ärrad kämpe med ett tragiskt äktenskap bakom sig och ruinen väntande, hur denne efter kärlekslyckan som en flygande holländare alltid farande och alltid strandande motvindsseglare ännu en gång fick erfara den blonda gudinnans renande makt därtill skulle jag ha förfogat över en Turgenjevs panna. Nu skäms jag för min absoluta ta anglöshet, men den olycksaliga vurmen, som likt en frimärksamlares vuxit med åren, driver mig obevekligt fram mot fiaskot. Dock skall jag så mycket som möjligt inskränka mig till att citera, biktffader som jag ofrivilligt blev och utrustad med detta minne, som är det enda märkvärdiga hos min person.

Alltså redan vid lunchen efter presentationen på vägen hörde jag plötsligt Lars säga helt lågt:

— Var har jag haft mina ögon som inte förr observerat henne! Hon är ju ljuvligheternas ljuvlighet!

Vi sutto vid ett litet bord för oss själva, och jag tittade förvånad upp. På riktningen av blicken ur det ljusblå ögats smala springa förstod jag dock genast vem han menade. Fröken Birkenberg satt nämligen med en annan ung dam snett bakom mig.

Jag svarade något skämtsamt, men på en gång slog mig den tanken att ingenting vore mer ägnat att förströ min visavis gnagande oro än just intresset för en kvinna, en ny kvinna. Det gällde att så mycket som möjligt neutralisera det irriterande inflytandet hemifrån, att uppfånga och avleda dessa trådlösa telegram från oroscentralen som annars nästan ständigt strömmade in i hans överkänsliga medvetande. Jag kände mig ansvarig som om jag varit läkarens ställföreträdare. Dessutom, vågar jag vara uppriktig och medge det? Jag hade ingenting emot en liten oskyldig intrig för att få någon krydda på det hittills rätt fadda sällskapslivet inom pensionatets väggar.

Den aftonen kom Lars in i mitt rum för att prata en stund till efter samkvämet i salongen. Han var litet uppspelt och gick av och an, vridande händerna som alltid, när han är i spänning. Men om henne sade han ingenting.

Plötsligt starnade han och lyssnade utåt korridoren.

— Nu går hon in och lägger sig! sade han så och kastade leende en slängkyss åt den stängda dörren.

Jag gjorde en sträng min:

— Hon är ju förlovad!

Han upprepade gesten utåt korridoren. Så sade han stilla:

— Du får inte räkna så noga med en livdömd som jag! Innan jag går under, vill jag drömma den där underbara drömmen en gång till, jag har så länge bara haft mardrömmar. Hon skall ingenting kunna märka, men medan jag sitter lugn och konverserar henne mitt bland alla dessa obehöriga, så viskar jag med min arma själs ohörbara stämma: jag älskar dig!

— Du är tokig! måste jag slå ifrån mig. Tänk

om hon skulle uppfatta den där ohörbara visknin-gen ändå?

— Inte! Hon är ju lyckligt förlovad!

Han gick ett slag igen, så stannade han mitt framför mig:

— Hon ligger här för en liten envis temperaturstegring som svit av en katarr. Nu kommer jag att be till Gud varje afton att han inte låter henne bli frisk för snart!

Så gick han till sig. Men jag satte och lade en patience för att lugna mina ganska upprörda tankar. Sedan i sängen låg jag länge vaken och hostade. Under täcket så gott jag kunde för att inte störa honom genom den tunna bräddväggen.

Fast jag visste ju att han hörde det ändå här i ödemarshattens dödstystnad.

— Det var en förfärlig kvarka du har haft i natt! brukade han förebrå mig varje morgon. Jag har ju kommit hit för att sova!

Han skämtade, och jag visste ju att han ändå inte sov.

Men morgonen efter vår debut i salongen hos damerna hade han inte ett ord att säga om min störande hosta.

I stället utbrast han muntert:

— Kan du tänka dig, jag somnade utan sömnmedel i går kväll! Jag tänkte på henne och somnade!

— Och det kallar du att vara kär? raljerade jag, inom mig förtjust över denna värdning till det bättre.

— Begriper du inte att hon är en madonna, en undergörande madonna! log han.

Och så gingo vi ned till frukost.

Henne såg vi inte i matsalen, till dagens första måltid kommo gästerna i allmänhet mycket oregelbundet här på pensionatet. Men Lars var som en förälskad skolpojke, lycklig bara han visste att föremålet ändå fanns någonstades i närheten. Och efter frukosten gingo vi nästan omedelbart ut på långpromenad med de båda andra herrarna. Alla voro vid ett förunderligt gott humör, solen sken också från en molnfri himmel över det barvinterfrostiga landskapet, och det var som om vi haft vingar på fötterna.

Den hederlige kassören och den spjuvern till kaptenen tävlade med Lars i att berätta tokiga historier och skrattsalvorna ekade i skogen. Vi hade redan alla förbrödrat oss, och Lars kallades av de båda andra helt förtroligt för Lasse. Jag, som har en avgjord motvilja för att vulgarisera namn, säger naturligtvis alltid Lars.

— Hör du Lasse! sade kaptenen. Du måste dra den där krian om åskan och åskledaren igen, jag vill lära mig den utantill!

Lars hade kvällen förut till allas munterhet dragit detta löjlige gamla nummer, som han en gång lärt sig av en stammande löjtnant med avsked ur tjänsten. Jag vände mig verkligen förvånad och en smula ringaktande mot vår vän kaptenen:

— Behöver du höra den lilla biten två gånger för att komma ihåg den?

Men Lars lät inte bedja sig, utan tog upp i originaltonarten:

— Å-å-skan är ett e-e-eldartat ämne, so-om med b-b-blixtens ha-ha-hastighe het ge-ge-ge-genomborrar luften. Åskan slår ned och dö-ö-ödar, icke blott människor och dj-dj-djur, u-u-utan ä-ä-ven på-på marken betande boskap. Detta gr-gr-gräsliga o o o-fog f-f-fortfor, till dess att Gud i sin vishet upp-väckte e-e-en man, so-o-om u-u-uppfann en stång, det var Benjamin Fr-Fr-Franklin!

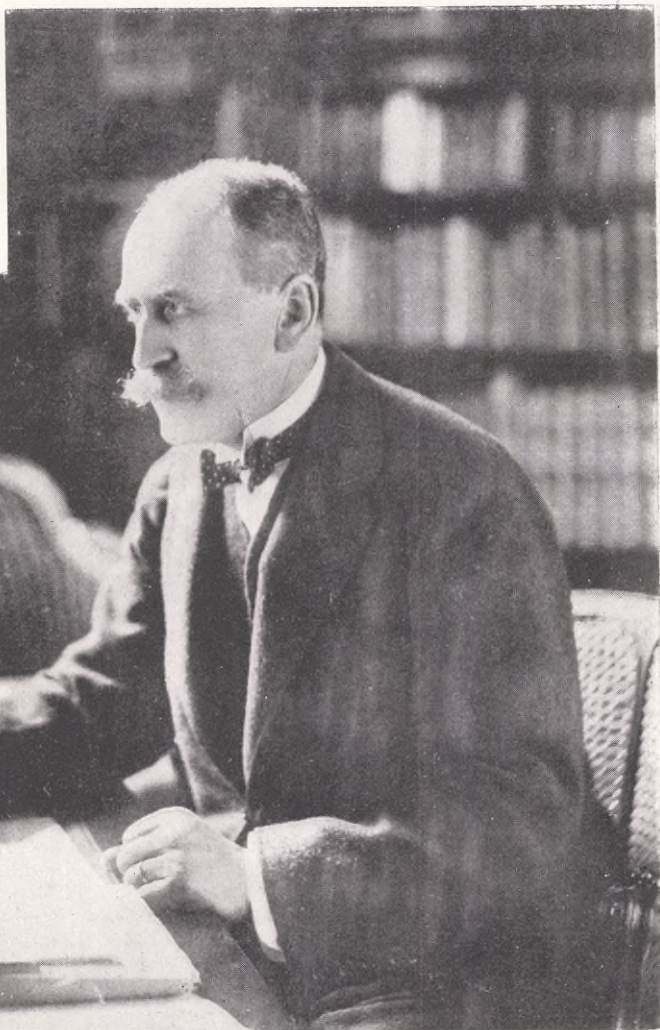
Forts.

foto. Lillje-roth. Kristianstad.
FRIHERRE G. L. DE GEER. Statsminister.

Lardshövdingen, frih. Louis De Geer visade sig framgångsrik i sitt försök att bilda ny regering. Redan den 27 oktober kunde ministärskiftet äga rum. Det visade sig, att den nya ministären icke blott blev en fackmannaregering, utan även en regering av icke-parlamentariker. Av dess programförklaring framgick dock, att den betraktar sig som allenast en övergångsregering. Därest de vilande besluten om ändrade grunder för andra kammarens bildande, innefattande sänkning av rösträttsåldern, lossande av utskyldsstreet och rösträtt åt kvinnorna, varda av riksdagen antagna — och härpå finnes ingen anledning att tvivla — bör enligt dess mening redan under nästa år andra kammaren upplösas och nya val till densamma äga rum. Sedan detta skett anser den det böra ånyo undersökas, "huruvida förutsättningar finnas för bildandet av en regering på parlamentarisk grund".

Härav framgår, att exc. De Geer skridit till sin regeringsbildning under den förutsättningen, att någon parlamentarisk regering i vedertagen bemärkelse icke kunde bildas. I själva verket var detta ju ock den logiska konsekvensen av dels det liberala partiets officiellt tillkännagivna vägran att ingå blockbildning med vare sig socialdemokraterna eller högern, dels socialdemokraternas bestämda motvilja mot vare sig en ren högerregering eller en regering proportionellt sammansatt ur riksdagens alla tre partier. Denna motvi ja har manifesterat sig i det råd, som den avgående statsministern tydligen givit konungen att tillgripa just den nu begagnade utvägen. Att just

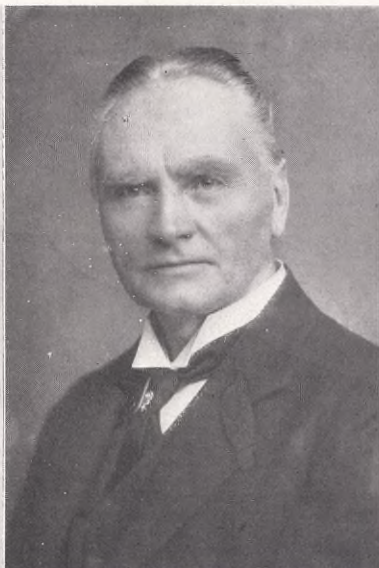

GREVE A. M. H. WRANGEL. Utrikesminister. — Efter fotograf.

Foto. Hertzberg, Stockholm.

PROFESSOR L. B. EKEBERG.
Justitieminister.

GENERALDIREKTÖR B. J. BERGQVIST.
Ecklesiastikminister.

Foto. Hertzberg, Stockholm.

GENERALDIREKTÖR G. H. ELMQUIST.
Socialminister.

nuvarande excellensen De Geer utpekats, torde ha berott på, att denne som ordförande i normalarbetsdagskommittén visat sig ha förståelse för åttatimmarsdagens betydelse för den industriella lönearbetarklassen. I övrigt har denne såsom liberal, ehuru icke medlem av det liberala partiet, säkerligen betingelser framför de flesta att företräda åskådningar motsvarande valmanskårens flertal.

I regeringens programförklaring saknas ett tillkännagivande om, vilken ekonomisk politik densamma har för avsikt att följa. Denna lucka i densamma har gjorts till föremål för klander. I själva verket är det mindre att undra på, att de nya statsråden önskat något rådrum för övervägande av vilken ståndpunkt de böra intaga till de ytterst svårösta problem — pänningvärdets stabilisering och den utländska konkurrensens reglering — som det här är fråga om. Det kan knappast påstås, att dessa problem i närvarande stund föreligga så utredda, att ansvarige statsmän äro i stånd att utan vidare vara färdiga med sitt omdöme om de regeringsåtgärder, som av dem betingas. Den viktiga frågan är, om regeringen inom sig hyser tillräckliga kapaciteter, för att allmänheten med förtroende skall kunna lita till deras bedömande av situationen. I det hänseendet har ett visst misstroende yppats med anledning av den s. k. kristidsbyråkratins starka representation inom den nya regeringen. Det vore ju emellertid omotiverat att av det ena eller andra statsrådets ledamotskap i en kristidskommission draga några mera vittgående slutsatser. Inte har på den grund t. ex. jordbruksminister Nils Hansson förvandlats varken till en byråkrat eller till en vän av otida statsingripanden. Och det samma kan helt visst sägas

om flertalet av övriga f. d. ledamöter i kristidskommissioner, vilka exc. De Geer kallat till medarbetare.

I själva verket är det ännu för tidigt att yttra sig om den nya ministärens framtids- och levnadsutsikter. Dessa komma att bero av dess gärningar. Den svenska riksdagen är för visso icke till den grad behärskad av partianda, att den utan prövning fäller dom, blott därför att den nya regeringen bildats på ovanliga grunder. Den kan vara tämligen säker att i riksförsamlingen mötas med samma välvilja och samma välönskningar som i stort sett kommit den till del från riksdagskommittenternas sida. Tiden är så allvarlig och det allmänna ekonomiska läget så uppfyllt av svårigheter, att den förhärskande känslan mot de män, som velat åtaga sig regeringsuppdraget nu, ovillkorligen måste vara tacksamhetens.

*

Den nya ministärens medlemmar äro alla kända genom de allmänna värv, som varit och äro dem anförtrödda. H. 8 D. har redan tidigare funnit anledning att ägna flertalet av dem utförliga biografier och inskränker sig därför nu till att i korthet erinra om deras insatser i det offentliga livet.

I fråga om statsministern frih. Louis De Geer hänvisa vi till den i föregående nummer tillika med helsidesporträtt införda biografien.

Utrikesministern greve Herman Wrangel, som är född 1857, avlade efter vid Uppsala universitet bedrivna studier 1887 jur. utr. kandidalexamen. Redan tidigare hade han inträtt på den diplomatiska banan där han 1885 avancerade till andre sekreterare i utrikesdepartementet och 1889 till förste sekreterare. Följande år blev han t. f. legationssekreterare i Paris, 1894 legationssekreterare i Washington, förflyttades 1896 i samma egenskap till Paris, blev 1900 envoyé i Bruxelles och 1904 i Petersburg. Sedan 1906 har greve Wrangel beklätt den särskilt under krigsåren viktiga och krävande posten som svensk minister vid engelska hovet.

Foto. Rödning, Linköping.

GENERALMAJOR C. G. V. HAMMARSKJÖLD.
Försvarsminister.

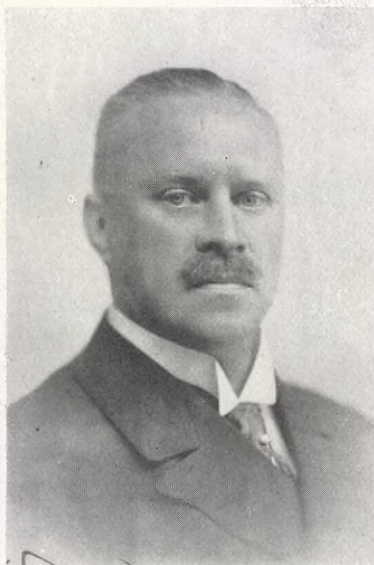

Foto. Jäger, Sthlm.
RIKSGÄLDSPFULLMÄKTIG H. S. TAMM.
Finansminister.

Foto. Jäger, Sthlm.
LANDSHÖVDING C. O. MALM.
Handelsminister.

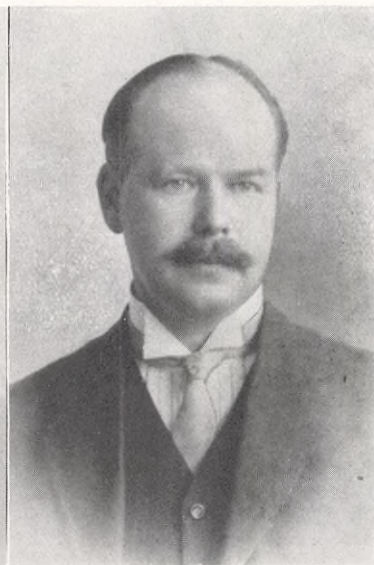

Foto. Flodin, Stockholm.
LANDSHÖVDING W. MURRAY.
Kommunikationsminister.

Justitieministern professor Birger Ekeberg, som är född 1880, bedrev med sådan framgång sina universitetsstudier, att han redan vid 27 års ålder promoverades till juris doktor. Efter promotionen utnämndes han till professor i speciell privaträtt och finansrätt vid Stockholms högskola, vilken professur han 1915 utbytte mot professuren i civilrätt. Professor Ekebergs eminenta kraft har vid upprepade tillfällen tagits i anspråk för lagstiftningsarbetet. Bl. a. har han deltagit i det skandinaviska samarbetet beträffande familje- och växelrätten. Vidare har han utövat en omfattande skriftställarverksamhet inom sin vetenskap.

Socialdepartementets chef generaldirektör Henning Elmquist, född 1871, avlade 1900 fil. doktorsgrad vid Lunds universitet. Från 1895 till 1906 anställd vid riksdagskansliet började han 1897 sin ämbetsmannabana i kommerskollegium, där han 1902 blev förste aktuarie och 1908 byråchef. Sedan 1912 bekläder han befattningen som chef för socialstyrelsen. E. har vidare kallats att biträda vid utredningen av olika sociala frågor och ofta tjänstgjort som förlikningsman i arbetstvister. Under krigsåren innehade han posten som ordf. i folkhushållningskommissionen.

Ecklesiastikministern generaldirektör Bengt Jakobsson Bergqvist är född 1860. Fil. d:r 1884, blev han 1899 rektor vid högre

allmänna läroverket i Kristianstad. År 1904 utnämndes han till läroverksråd och kallades samtidigt till ledamot av den nyinrättade överstyrelsen för de allmänna läroverken, vars chef han blev 1909. Även chefskapet för folkskolornas 1914 upprättade överstyrelse anförtroddes honom. När de praktiska ungdomsskolorna 1919 lades under folkskoleöverstyrelsen, som nu utvidgades till en skolöverstyrelse trädde B. i spetsen för densamma som generaldirektör. Denna överstyrelse har med innevarande års ingång ytterligare utvidgats genom att läroverksöverstyrelsen uppgått i densamma.

Krigsministern generalmajor Carl Gustaf Hammar skjöld är född 1865. Efter att 1885 hava blivit underlöjtnant vid Värmlands fältjägarregemente passerade han snart de militära graderna, tjänstgjorde vid generalstaben och krigshögskolan samt utnämndes 1905 till stabchef vid första arméfördelningen samt året därpå till major vid generalstaben och souschef vid läroverksdepartementets kommandoexpedition. Överstelöjtnant vid Första livgrenas därregementet 1910, blev han 1914 dess överste och chef. Sedan 1919 är han generalmajor och chef för sjätte arméfördelningen. Slutligen kan nämnas att han biträdd vid de olika försvarsberedningarnas arbete. Varm försvarsvärk har han i riksdagen, av vilken

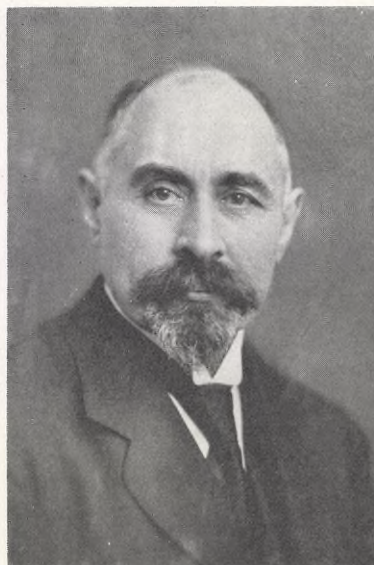

Foto. Jäger, Sthlm.
PROFESSOR N. HANSSON.
Jordbruksminister.

Foto. Flodin, Stockholm.
RADMAN K. DAHLBERG.

Foto. Hertzberg, Sthlm.
KÄNSLIRÅDET A. E. M. ERICSSON.
Konsultativa statsråd.

han sedan 1818 är medlem, med kraft verkat för vårt försvarsstärkanke.

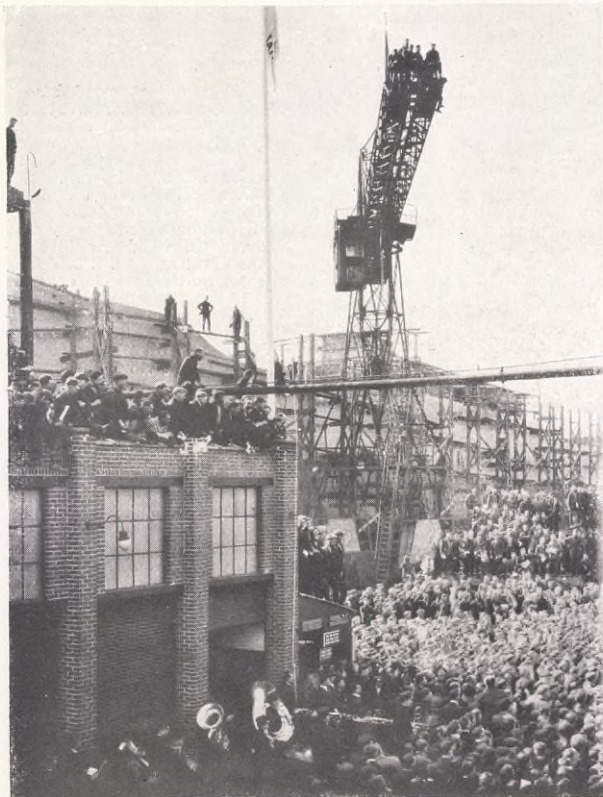
Kommunikationsministern landshövud. Walter Murray, som är född 1871, blev juris kandidat 1896. Efter tjänstgöring i underriktarna blev han adjungerad ledamot av Svea hovrätt, fiskal 1907, expeditionschef i ecklesiastikdepartementet 1908, assessor i Svea hovrätt samma år samt hovrättsråd 1909. År 1914 utnämndes han till t. f. landshövding i Norrbottens län och 1916 till landshövding i Västmanlands län, vilken befattning han alljämt innehar. I den Swartzska regeringen 1917 beklädde han posten som civilminister.

Jordbruksministern professor Nils Hansson är född 1867. Efter vid folkhögskola och lantbruksskola mottagen undervisning ägnade han sig åt praktiskt jordbruk samtidigt med att han upprätthöll en lärarebefattning vid Vilans lantmanna- och folkhögskola samt nedlade här ett utomordentligt gagnande och resultatrikt arbete. År 1907 utnämndes han till chef för husdjursavdelningen inom den nyupprättade Centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet och erhöi i anslutning därtill professors titel. År 1905 blev han ledamot av lantbruksakademien, kallades 1918 av Lunds universitet till fil. hedersdoktor och blev 1919 medlem av lantbruksrådet. Under krisären var han ledamot av folkhushållningskommissionen och ordf. i produktions- och odlingskommissionerna.

Forts. å sid. 95.

DEN NYA MINISTÄRENS LEDAMÖTER OMEDELBART EFTER UTNÄMNINGEN, med undantag av utrikesministern. *exc. greve H. Wrangel*, som då ännu icke ankommit till Stockholm. — Överst: Statsministern *exc. L. De Geer* och statsrådet *C. G. Hammar-skjöld* samt konsultativa statsråden *E. Ericsson* och *K. Dahlberg*. — Nederst: Fr. v. i första ledet statsråden *W. Murray*, *B. Bergqvist* och *H. Tamm*; i andra ledet statsråden *G. Malm* och *N. Hansson*; i tredje ledet statsråden *H. Elmquist* och *B. Ekeberg*.

MÄRKLIG SJÖSÄTTNING AV 14 AMERIKANSKA ÅNGARE OM 4,500 TON VARDERA UNDER LEDNING AV EN SVENSK INGENIÖR, NILS KÄRFVE.

Ett särskilt beaktansvärt moment är det korta avstånd till motsatta stranden på vilket fartygen hade att röra sig och som betingade utomordentliga anordningar för att få dem stanna nästan omedelbart de blivit flytande. — Efter fotos.

Vi ha från en landsman, ing. Harry Lundevall (utg. fr. Chalmers' tekn. läroanstalt) emottagit följande intressanta artikel.

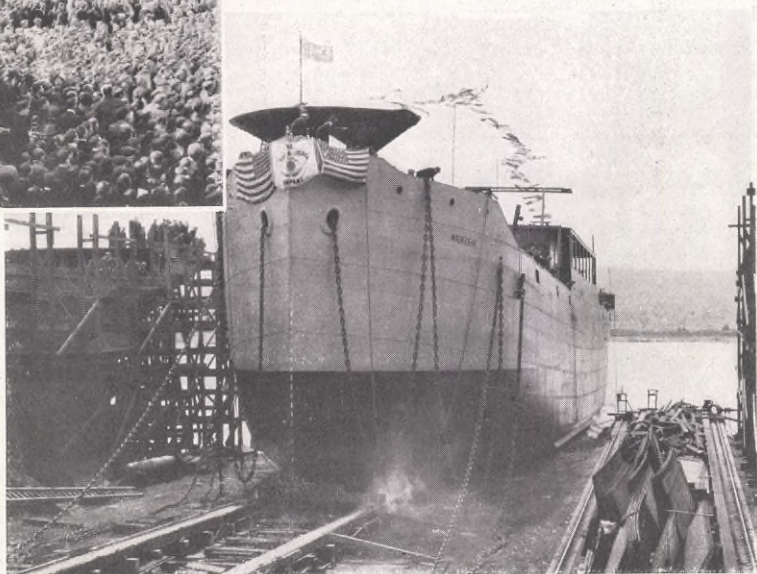
Förenta staternas handelsflotta, vilken före kriget var jämförelsevis liten med hänsyn till landets stora andel i världshandeln, har under och efter krigsåren vuxit med en oerhörd snabbhet. Enligt Lloyds register 1919 uppgår U. S. A:s handelstonnage nu till 11 miljoner tons eller mer än en femtedel av hela världens sammanlagda handelstonnage.

Nybyggnaderna hava nästan uteslutande verkstälts inom landets egna gränser. Skeppsbyggeriets centra hava naturligtvis av praktiska skäl förlagts till de stora industristäderna, bland vilka Filadelfia i fråga om antalet sjösatta fartyg intager främsta platsen. Bland de mera betydande varven kunna vidare nämnas. Hog Island med sina 50 bäddar och sina — under år 1918 — tjugufemtusent arbetare, vilkas antal emellertid senare betydligt decimerats, Sun Shipbuilding Co., det stora Crams-varvet samt New York Shipbuilding Co. Dessutom finnes ett stort antal större och mindre varv längs såväl hela ost- som pacifickusten.

De fordringar som ställts på ett modernt skeppsvarv i Förenta Staterna hava varit mycket höga, och detta kanske i all synnerhet vad produktionshastigheten beträffar. U. S. A. såg sig, då alla andra länders tonnage under krigsåren togs i anspråk för de egna landens räkning plötsligt stå inför nödvändigheten att avsevärt öka sin handelsflotta och detta på så kort tid som möjligt. Till största delen tack vare sin rikedom, dels rent ekonomiskt, dels på råmaterial lyckades det Förenta staterna att på ett glänsande sätt lösa tonnagefrågan. Oerhörda kapital nedlades såväl på nyanläggningar som på moderniseringar av äldre varv. Många svåra frågor måste lösas, i all synnerhet då det gällde den senare saken. Mindre varv, som förut blott byggt fartyg för kusttrafik och färjförbindelse skulle nu producera fartyg för atlanttrafik

för vilket ändamål dyrbara grundläggnings- och muddringsarbeten måste utföras och stora tekniska svårigheter övervinna. Mycket skulle vara att säga härom och många belysande fall skulle kunna anföras men utrymmet tillåter det icke. Det må vara nog att som ett typiskt exempel på vad modern ingenjörskonst visat sig kunna åstadkomma på detta område, något dröja vid stapelavlöpningen av ett antal 4,500 tons fartyg som ägt rum på Pusey & Jones varv i Wilmington, Delaware, strax söder om Filadelfia. Saken bör för oss svenskar ha ett särskilt intresse därför att det varit en ung svensk ingenjör, Nils Kärfve, vilken såsom bolagets vice direktör här stått som den ledande och på ett glänsande sätt löst den honom anförtrodda svåra uppgiften.

Det gällde en beställning på 14 stycken 4,500 tons ångare, som skulle levereras inom en viss tid — den sista av dem har just i dagarna blivit färdig för leverans. Ångarnes längd var 315 fot och kanalens (åvens) största bredd vid högvatten, där sjösättningen skulle försiggå, var 345 fot, alltså en skillnad på 30 fot, på vilken sträcka fartyget skulle fullkomligt stoppas. Saken väckte stort intresse såväl i dagspressen som i tekniska kretsar och när stapelavlöpningen av det första fartyget skulle försiggå hade så gott som hela "Emergency Fleet V. S. Shipping Board" — en av staten tillsatt kommitté av fackmän, som kontrollerade skepp bygget under krigsåren — infunnit sig för att bevittna utgången. — Samma ögonblick som champagnebuteljen krossades mot stäven, gled fartyget majestätiskt av stapeln och stannade med aktern en knapp meter från motsatta ålvstranden. Lika lyctligt hava alla de övriga tretton sjösättningarna försiggått. Fotografien nr 1 är tagen just som stapelavlöpningen skall äga rum inför en oerhörd människomassa, nr 2 just som fartyget börjat taga vatten. Denna bild ger en god föreställning om relationen mellan fartygets längd och ålvens bredd liksom även om bromsningsanordningarna.

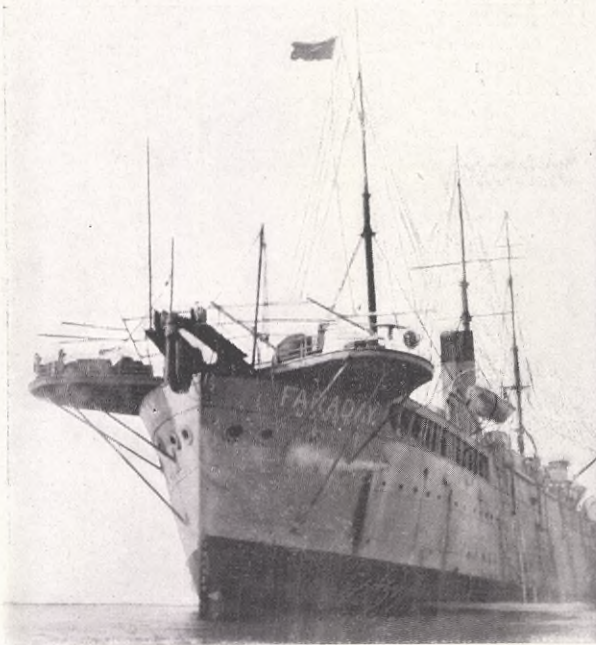
Till bild å sid. 96.

Lichtenb rger gasverket utanför Berlin har uppfört stora fabriksanläggningar, i vilka gasverkets under årens lopp samlade världliga förråd av kolslagg omarbetas till byggnadssten av samma användbarhet som vanlig tegelsten. Vid fabriken tillverkas dagligen 40,000 stenar. Den fattigare befolkningen i Berlin söker sig ut till de sålunda bearbetade slaggupplagen, vilka de efter hand som bortforslandet av slaggen äger rum, genomöka för att finna oförbrända kolstycken, som sedan användas antingen till uppvärmning av de egna hemmen eller till högt pris försäljas.

Veckans Porträtt Galleri

nödgas vi beklagligtvis även i detta nummer avstå från tillfölje de svårigheter med klichéring, vilka den alltfjämt pågående kemigrafstrecken medför. Så snart det är oss möjligt, återupptaga vi serien.

Redaktionen.

TELEFONKABEL STOCKHOLM—GOTTLAND NEDLÄGGES från den engelska kabelångaren Faraday, synlig å bilden t. v. med sina särskilda anordningar för sådana arbeten. T. h. kabeländan iordningställes då den föres i land på Gottlandskusten innan kabeln därefter föres mot fastlandet för att sammanbindas med en från Nynäshamn utgående kabel. T. v. en av de svenska experterna telegrafkommissarie W. N. Rysström. — Amatörfotos. S. Appelberg, Sthlm.

Gottland har i dagarna trätt i telefonförbindelse med fastlandet genom en från öns västkust till trakten av Nynäshamn utlagd telefonkabel. Utlägningsarbetet har verkställt av Siemens Brothers kabelångare "Faraday", ombord på vilken befunnit sig även ett antal av svenska telegrafverkets telefonexperter. Arbetets ledare har varit överingenjören hos Siemens Brothers mr Stopher.

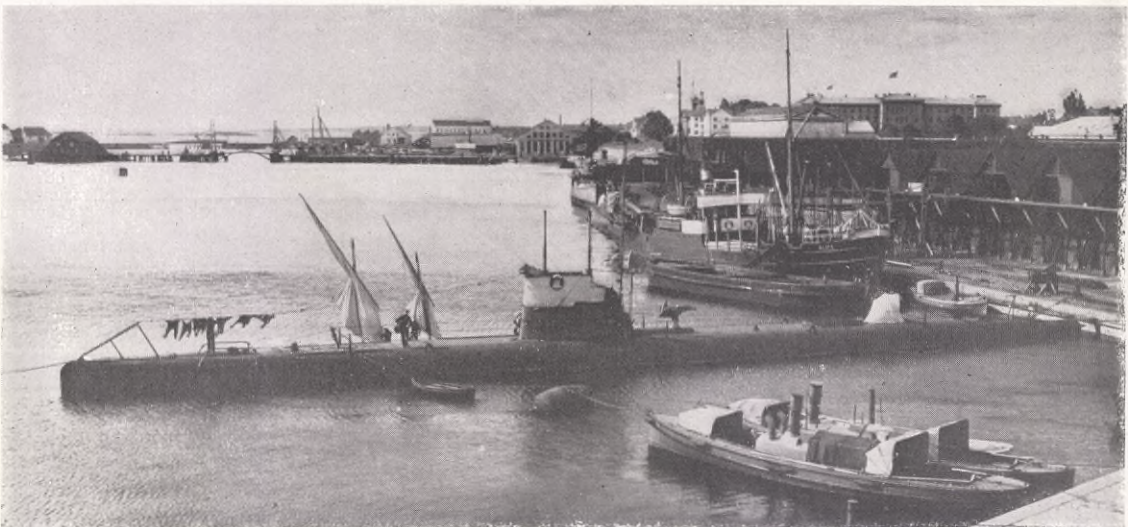
Expeditionen, som hade att kämpa med synnerligen svåra väderleksförhållanden kunde först efter flera dagars väntan den 22 okt. på allvar upptaga de förberedande arbetena för kabeländans ilandförande på angiven plats c:a 3 mil norr om Visby. Kabeln winschades med tillhjälp av ett wirorope-system i land från "Faraday", som låg förankrad på 1,200 m:s avstånd från kusten, samt doldes från strandkanten

och till det längre inåt stranden uppförda av buskage gömda kabelhuset i en i sanden upprävd djup ränna, vilken därjämte igenfällades. Platsen där kabeln sålunda går i havet hemlighålles av militära skäl.

Tidigt påföljande dag styrde "Faraday" kurs på Nynäshamn sänkande mil efter mil av kabeln i havets djup.

C:a 10 sjömil från stranden förankrades kabeln vid en stark boj, varefter arbetet med ilandförandet vid Nynäshamn av den återstående kabellängden tog sin början. När även detta arbete fullbordats och kabeländan inmonterats i kabelhuset, började utläggningen av kabeln till den plats, där Gottlandskabeln var förankrad. Sedan de båda kabeländarne här sammansvetsats var kabelutlägningsarbetet slutfört och telefonlinien Stoc'holm—Visby klar att tagas i bruk.

Forts. å sid. 95.

"SÅLEN", SVERIGES NYASTE U-BÅT. — Amatörfoto. S. Lundberg, Karlskrona.

Tävlingen om förslag till fontän för Stortorget i Halmstad är nu avgjord. Prisnämnden, bestående av professor Erik Lallerstedt, arkitekten Carl Westman och medaljgravören Erik Lindberg, har med första pris belönat skulptören Carl Elmbergs förslag "Hästen", och med andra, dels skulptören Johan Björks och arkitekt Arvid Fuhres förslag

CARL ELMBERGS MED 1:STA PRIS BELÖNADE FÖRSLAG TILL FONTÄN FÖR STORTORGET I HALMSTAD. Totalanordning och hundfiguren. — Pressfoto.

"Utile dulci" dels ett förslag "Pio" av arkitekterna Paul Hedquist och David Dahl samt skulptör Erik Grate. Samtliga förslag komma att inom närmaste dagarna utställas i Stockholm.

Förste pristagaren, skulptören Carl Elmberg, till börden smålänning, är en trettioårig bildhuggare, vilken började som elev hos Milles och därefter fortsatte sina konststudier på skilda platser i Tyskland. Vid krigets utbrott återvände han till Sverige och bosatte sig i Västerås. Sedan nyåret befinner han sig på en

utländsk resa, vilken över Paris gått vidare till Rom, inom vars konstnärskretsar den unge bildhuggaren lyckats göra sig bemärkt genom en del nya duktigt utförda arbeten.

Bland hans hittills utförda, här i landet mera kända skulpturer kan nämnas den i Västerås stadspark uppställda fontänen "Vattenlek", vilken Eva Bonniersnämnden i Stockholm på sin tid belönade med ett andra pris.

Trönö medeltidskyrka i Hälsingland, som delvis torde förskriva sig från 1100-talet, har under sommaren varit föremål för ett pietetsfullt opporrande till det inre. Sedan minsta gömställe och vrå i kyrka och klockstapel noga genomletats, ha alla lösa och undankastade fragment framlockats och sammanfogats med de delar de en gång hört tillhopa. Ett antal i Enångers kyrkomuseum från kyrkan deponerade konstföremål ha återförts och på lämpligaste sätt uppställt i kyrkan. Arbetet har på riksantikvariens uppdrag letts av fil. lic. E. Salvén. Konserveringsarbetet är utfört av restorator Ch. Ehrnsten. Omkostnader ha bestritts genom frivilliga medel från församlingen, samlade genom pastor Å. Gunnard.

Kyrkan undergick 1915 på statens bekostnad en grundlig konservering till det yttre.

Efter fotografier. Källbeh: Kemi. A.-H. Bengt Silfverqviste, Sthlm-Gbg. INTERIÖR AV TRÖNÖ VACKRA MEDELTIDSKYRKA I HÄLSINGLAND, genom frivilliga medel från församlingen nu restaurerad även invändigt.

BORGMÄSTARENS I CORK HUNGERSTREJK OCH DÖD. Mc SWINEYS STOFT föres från *St George's katedral* i London, buret av *Sinn-feiners* och under australiensiske ärkebiskopen *Mannix'* välsignelser. — Efter fotografi.

Borgmästaren i Cork *Mc Swiney*, som för sin delaktighet i den irländska upprorsrörelsen, vilken räknade honom som en av sina främsta ledare dömdes till två års fängelse och omedelbart efter häkningen förklarade hungersträjk, led natten till den 25 okt. hundersdöden efter att hava fastat i sjuttiofem och ett halvt dygn. Dödsfallet som ägde rum i London, där *Mc Swiney* hölls i fångsligt törvar, framkallade den djupaste sorg i Irland. När dödsbudet ingick stängdes butikslokalerna, alla nöjestillställningar inhäberades och folkskarorna strömmade till kyrkorna för att bedja. De oroligheter myndigheterna fruktat i samband med *Mc Swineys* väntade död synas fullständigt hava uteblivit.

Den bortgångnes stoft fördes den 28 okt. till *St. Georgekatedralen*, där en sorghögtidlighet var anordnad. Processionen, vilken tog vägen genom Londons huvudgator, hälsades med blottade och böjda huvuden av de djupa människolede, som fattat posto utmed de gator, där taget drog fram. Över processionen vajade den irländska republikens flagga i grönt, vitt och gult utan att några protester höjdes däremot.

Vid sorghögtidligheten i katedralen utvecklades den katolska kyrkans hela imponerande prakt. Kistan, svept i irländska flaggan och bärande inskriptionen: "mördad av främmande hand", omgavs av en hedersvakt av unga sinnfeinare. De tända höga vaxljusen kring katafalken voro omklädda med band i de irländska färgerna. I defileringen förbi kistan, i vilken genom en ruta den bortgångnes ansikte skymtades, deltog trettiotusen personer.

Den bortgångnes anhöriga och partivänner hade önskat att stoffet från London skulle föras till Dublin, för att jordas där, men myndigheterna hade nekat sitt medgivande och bestämt att stoffet skulle föras till Cork.

Myndigheternas beslut genomfördes med tillhjälp av polisen, som dirigerade kistan till Cork. De sörjande begävo sig däremot till Dublin, där den planerade begravningsprocessionen under en enorm anslutning ägde rum genom stadens gator. I spetsen för taget syntes en tom likvagn.

Vid ankomsten till Cork utställdes kistan på lit de parade i stadens rådhus.

*

Forts. fr. sid. 91.

Finansministern riksgäldsfullmäktigen *Henric Tamm*, som är född 1869, har efter avlagd kansliexamen tjänstgjort i olika ämbetsverk, hypoteksföreningar och pensionskassor varjämte han ägnat sig åt enskild ekonomisk verksamhet. År 1908 blev,

han verkställande direktör i enskilda järnvägarnes pensionskassa 1912 i hypoteksbanken och 1915 riksgäldsfullmäktig.

Handelsministern landshövding *Gösta Malm* är född 1873. Efter att hava genomgått Tekniska högskolan har ha, som ingenjör och arbetschef varit knuten till olika kommunala och statliga verk, varjämte hans kraft tagits i anspråk för ett flertal enskilda industriella verk. Sedan 1901 officer vid Väg- och vattenbyggnadskåren, har han inom densamma avancerat till major, men tog 1917 avsked ur tjänsten. Sedan nämnda år är han landshövding i Norrbottens län. Under krisåren innehade han befattningen som ordf. i och chef för statens industrikommission.

Konsultativa statsrådet rådmann *Knut Dahlberg* är född 1877. Efter avlagd jur. kandidatexamen blev han 1900 polisnotarie och sedermera stadsnotarie i Malmö samt rådmann därstädes 1913. Han har tagit livlig del i stader s kommunala liv och hedrats med ett stort antal förtroendeuppdrag. I den Swartzska regeringen fungerade han som jordbruksminister. Under kristiden beklädde han posten som vice ordf. i folkhushållningskommissionen varjämte han var ledamot av dess arbetsutskott.

Konsultativa statsrådet kansliädet *Emil Ericsson*, som är född 1871 tjänstgjorde efter år 1898 avlagd kansliexamen i generalpoststyrelsen, men övergick 1900 till ecklesiastikdepartementet, inom vilket han 1916 utnämndes till expedition-chef. På 1-jande år tillhörde han Swartzska ministären och utnämndes efter dennas demission till kansliråd i justitiedepartementet. Ledamot av ett flertal kommittéer, har han deltagit i olika utredningsarbeten särskilt rörande löneregringsfrågor.

*

Forts. fr. sid. 93.

Den utlagda kabeln har en längd av c:a 20 mil.

Det första samtalet på linien utväxlades den 28 okt., då telegrafverkets chef generaldirektör *Rydin* personligen uppringde landshövding *Roos* i Visby, officiellt överlämnande linien till allmänhetens bruk.

Samma dag voro "Faradays" officerare och ingenjörer av telegrafverket inbjudna till middag på *Grand Royal* i Stockholm. Tidigare på dagen hade engelske ministern och en del inbjudna avlagt besök ombord på "Faraday". Ångaren återvände till England den 29 okt.

MÄSTERSKAPSTÄVLINGAR FÖR TIDNINGSBUD Å GATORNA I BERLIN. Inför starten å Königsplats.
Vidst. bild: EN FÖRSTE PRISTAGARE.

Nederst: EN NY FÖRVÄRVSKÄLLA FÖR BERLINS FAT-
TIGASTE. Kolrester olockas fram — ofta med gott resultat — ur gasverkens stybbhögar.

Efter fotos. — Text till nedersta bilden å sid. 92.

En gatukapplöpning mellan tidningarnes utbärningsbud anordnades den 24 okt. i Berlin. Vid tävlingen vilken var den första i sitt slag voro de tävlande iförta vanlig arbetsdräkt liksom de även begagnade sina vanliga tjänstecyklar. Var och en av dem var försedd med en ryggsäck innehållande tidningsmakulatur till en vikt av minst 25 pund (12 1/2 kg.) Samlingen ägde rum på Königsplatz varifrån de tävlande i slutet trupp begåvo sig till Bahnhof Heerstrasse, där starten ägde rum. Tävlingsbanan hade en längd av 22 km.

INNEHÅLL: Professor Hjalmar von Feilitzen (biografi och helsidesporträtt). — Ministärskiftet. — Bilder till dagskrönikan. — Svenska porträtt i utländska samlingar. Av N. V. Hagström. — "De underliga vägarne". Novell av Hugo Öberg.

Eftertryck av text eller illustrationer i HVAR 8 DAG utan angivande av källan förbjödes vid laga påföljd.
För Berättelser och Historietter gäller ovidskorligt förbud.